

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 406. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1838_599-txt-shoot-idm12069.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

XLII.

(Den 5te November.)

Mine Herrer!

Over i to Aartusender har den dannede Verden højlig beundret og berømt *det gamle Grækenlands* Kamp for sin Frihed, da Perser-Kongen vilde formørke Solen med sine Pileskyer og brolægge Arkipelagos med sine tusende Snækker; og gjaldt det kun om Kjækhed, kæmpemæssig Anstrængelse og Standhaftighed til Døden, da vilde jeg intet Øjeblik betænke mig paa at erklære *Nygrækernes* Kamp med Tyrkerne for lige saa ærefuld og beundringsværdig som de gamles med Perserne; thi vel var Fjenderne nu langt færre, men ingenlunde fejere, og medens de gamle Grækere gik i Kampen for Frihed og Fæderneland som en *Herakles* for sin Hebe og sin olympiske Bolig: gik i Kampen, udrustede med alt, hvad Guderne kan skjænke deres Sønner i Støvet, saa rejste derimod Nygrækerne sig for Frihed og Fæderneland som en blind, sønderknust og husvild *Oidipos*, der af begge Dele har kun Skyggerne tilbage, og synes blottet for alle andre Kræfter og Vaaben end dem, Fortvivlelsen giver.

At de under saadanne Omstændigheder efter sex Aars Kamp fandtes saa udmattede, at de, uden fremmed Hjælp: uden Slaget ved Navarin og hvad deraf udsprang, maatte opgivet Haabet om at vinde andet Fæderneland end Bjærg⁴⁰⁸aaasene, og mere Frihed end de dør havde til fælles med Vildtet, *det* er langt fra at gjøre dem Skam; thi det er et stort Spørgsmaal, hvad Mod og Kraft selv de gamle Grækere vilde haft tilbage efter sex Aars Kamp med Fjenden om hver Bid og hver Fodsbred, da vi klarlig se, at, skjønt det kun var to Aar i Træk, Perserne hjemsøgte Grækenland, er der allerede en himmelvid Forskjel paa Fyrigheden ved Thermopylæ det første Aar og ved Platæa det andet.

Hvis derfor kun saa sandt Nygrækerne kan gjenføde et borgerligt Selskab, der svarer til Minderne paa den berømte Jordbund, og hæve sig til en Aands-Udvikling, som er Friheden værd og opfylder, hvad Oraklerne spaade, eller med ét [Ord]: udvikler kun Nygrækerne en Historieskriver lige saa udmærket i sin Tid, som Herodot og Polyb var i deres, da kan der ikke være mindste Tvivl om, at jo Efterslægten vil tænke og tale og synge med samme Begejstring om de ny som om de gamle Grækere Frihedskamp, om Tyrkers som om Persers Nederlag.

Men dette: Følgerne og Frugterne af den forvovne Kamp og de store Opofrelser, de, maa jeg tilstaa, synes endnu saa ubetydelige, at jeg er værgeløs, naar jeg skal forsvare den tilsyneladende Partiskhed, hvormed jeg sætter Nygrækernes Daad højt over Spanieres og Polakkers, som i vore Dage vist ej har fægtet slettere eller udvortes opofret mindre. Jeg maa nemlig strax indrømme, at hverken den Tilstand, hvori Nygrækerne befandt sig ved Opstandens Begyndelse, eller den, de hidtil naade, var i mine Øjne de uhyre Opofrelser, Anstrængelser og Lidelser værd; saa det er hverken det forbigangne eller det nærværende, men ene det tilkommende, der kan retfærdiggjøre mine store Tanker om den græske Opstand; og hvad Sikkerhed vi end selv kan føle enten paa vore poetiske Fremsyn eller vore historiske Formodninger, saa maa vi dog taalmodig finde os i, at hvem der ikke ser med de samme ⁴⁰⁹Øjne, [og ikke] kan dele vore dunkle Følelser og sætte sig ind i vor Tankegang, kalder dem sværmeriske Indbildninger eller dog urimelige og latterlige Gætninger.

Det er imidlertid ogsaa *Skjaldenes* Held fra Arilds Tid, at de kan taale sligt og dog ej tabe Modet: de kom, som Myten siger, bag efter, hvor Verden med sin Herlighed uddeltes, men fik til deres Trøst fri Adgang til Olympen; og i det samme vingede Ord eller, nordisk talt, i den samme Fjederham, [hvori] de rejse højt af By, i den samme svinge de sig ogsaa, naar Øjeblikket bliver dem for trangt, smilende over Tidens Strøm: snart tilbage til Homér og Brage med deres vide Synskreds, og snart fremad til de uvordne Dage, naar, som Vola synger, de opstandne Aser sankes paa Idas Slette, finde igjen de gamle Guldtavl og tale klart om alt det overstandne.

Se, *det* er i Grunden alt det Regnskab, jeg kan gjøre for mit store Haab baade om Nygrækerne og om alle de Folkefærd, over hvis Isse Menneske-Aanden fordum svævede med Kraft og Glans: at, naar de kun endnu er til, og deres Hjærte hænger fast ved de Bjærg eller Bølger, hvor Fædrene færdedes, og [hvori] Fædrene slumre, hænge fast ved Modersmaalet, hvori der blev sunget for Heltenes Vugge, fast ved Mindet om deres Storværk, – *da* skal deres Stjerne aldrig være sunken saa dybt, den stiger jo atter til sin gamle Højde og tindrer kjendelig med samme Glans, kun oplyst af Aartusenders Erfaring med voxende Klarhed. – Selv i min tunge Ensomhed, kun omringet af de døde Vidner om gamle Grækenlands som gamle Jødelands og

Nørreledens frugtbare Herlighed, har det gennem mange Aar liflig vederkvæget mig, i den næste Fremtid at se Arildsfolkene opstige som Guder af Jorden, levende tilegne sig det gamle Levnedsløb og klart fuldende, hvad de kjækt begyndte; og hvad ikke da nu i en Kreds af beslægtede Naturer, Sønner af den samme Moder, som ønske at høre, hvad jeg véd, og hvad jeg tænker, 410hvad jeg mindes, og hvad jeg haaber om Tidens Løb! – Her gløde mine Kinder, ikke for de døde, men for de levende, naar jeg ser *Odyssevs* komme hjem til Ithaka og spænde paa ny sin store Bue, alle hans Medbejlere meget for stiv, tage til sit Sprog og tale med vingede Ord, og bede dem kun ikke forarges paa ham, fordi han efter gammel Vane kommer hjem i Stodderdragt, foragtet af de fine Herrer, men dog alt i Kæmpedysten med Iros – den indbildske Tyrk og den storladne Tomhed – sine Fjenders Skræk og sine Venners Stolthed.

Se, m. H., det var, hvad jeg følte Trang til at sige Dem, førend jeg gik videre i Nygrækernes Historie, der, fra det Øjeblik de først efter Evne gjorde ryddeligt i Fæderlandet og bragte dets gamle Heroer et stort Slagtoffer, kun hidtil klinger sørgelig, men spaar [dog] i mine Øjne en glædelig Vending, naar den ventes mindst: er Mellem-Akten, ikke i, hvad vi kalde en Tragedie, hvor Døden, men i et historisk Drama, hvor Livet sejrer og gjør sine opstandne Helte uøddelige.

Den første Knude i dette Drama knyttede, som bekjendt, *Mahom-Ali*, Vice-Kongen i Ægypten, hvem man i Evropa sidst havde trot dertil, i det han, efter at Sultanen havde udtømt sine egne Hjelpekilder, skikkede sin værdige Søn *Ibrahim* til Grækenland med 12,000 Mand paa evropæisk afrettede Tropper, i det smukke Øjemed: at bortføre alle de Grækere, han ej kunde overkomme at slaa ihjel, som Slaver til Ægypten, og besætte Grækenland med en Negerkoloni.

Det var i Marts 1825, Ibrahim uden al Modstand landede mellem Koron og Modon, tog i en Ruf baade Navarin og Tripolizza og huserede over i halvtredje Aar saa forfærdelig, at man maa undres paa, der levnedes et levende Øje. – En Negerkoloni paa den klassiske Jordbund! Man skulde jo tænkt, at, om end de store Magter vilde taale sligt, saa maatte dog alle Evropas Filologer erklæret 411Barbaren Krig og som en hellig Skare af Filhellenere sat Grænser for hans Vandalisme! Det mærkede man imidlertid slet intet til, vel især fordi Nygræsken hverken vil rette sig efter Paradigmerne eller Syntaxen i det klassiske Sprogs Grammatik, og er altsaa i Grunden slet ikke bedre end Dansk og andre barbariske Tungemaal.

Dog, alvorlig talt, der var netop paa den Tid Filhellenere nok fra alle Kanter, som med Krigstugt og videnskabelige Forelæsninger saa vel over Politikken som Taktikken vilde tage sig af de raa Nygrækernes Opdragelse, saa de kunde blive Sejren og Friheden værdige, om de end uheldigvis skulde gaa Glip af begge Dele. – Men hvor var nu de græske Kæmper fra Moreas og Livadias, Thessaliens og Albanien's Bjærgtoppe, fra Spezzia, Hydra og Psara? Ja, m. H., det er vist nok værdt at spørge om, men ogsaa kun alt for nemt at svare paa; thi hvem der ikke alt havde opofret sig, som *Diakos* og *Bozzaris*, var blevne saa matte, at de enten lod sig lægge i Bolt og Jærn eller dog hasebinde af dem med Pennen bag Øret, der skulde sætte Skik paa den nye Stat og maatte give dumme Anordninger, for at prøve Lydigheden; thi der staar jo skrevet: *Arma cedunt togæ*.

Ja, m. H., jeg har al Respekt for Togafolkene paa *deres* Hylde, saa vel som for "god Orden og Politi" til rette Tid; men naar man ser Grækenland i hine Dage: hver Sommer en stor Valplads, midt i en fortvivlet Kamp med hele Tyrkeriget om sin Tilværelse, – naar man ser det, og hører da Skriverne klage over det "militære Parti", der gjør det umuligt at holde Orden enten i Finanser eller Rubrikker, og naar man ser *dem* sætte Standret over alle Mærkesmændene i Friheds-Kampen: ser *Odyssevs*, der i tre Aar stod som en Mur ved Thermopylerne, beskyldt for Hælding til Tyrkerne, at kastes i et af de Taarne ved Athen, han selv havde bygt, ser ham i Fortvivlelse styrte sig ned og opgive Aanden, – ser *Kolokotronis* 412fra Arkadien, som først rejste Korsbanneret og var af Naturen skabt til Høvding, spærres inde som en Bulbider og kun slippes løs, da Skriverne blegne ved Ibrahim's Navn, – naar man ser Mainot-Høvdingen *Petros Mauromichalis* af besynderlig Naade blot afsat og forhaanet, og naar man endelig ser, at, for at erstatte alle Tab, udnævner den højvise Regering to Udlændinger, to forløbne Engelskmænd, til Overbefalingsmænd baade over Landmagt og Sømagt, – se, da maa man jo vel tilstaa, at Kæmperne var allerede sunkne i Knæ, før de taalte sligt; men dog: ser man dem færdes saa kjækt, hvor de blot nogenlunde kan røre sig frit, da maa Skylden især være Fanarioters, Filhelleners og hele vor forskrækkelige Statskunsts, der kan være slem nok, hvor der er Fred og ingen Fare, men maa, under en Kamp paa Liv og Død, nødvendig skaffe Døden, sin Fostbroder, Sejer.

(*Diakos*, den ypperste Stalbroder ad *Odyssevs*, renser Bøotien, men bliver 25de April 1821 overvældet af Omer Bryoni, Renegat af Palæologernes Slægt, hans Medtjener før under Ali. – *Diakos* havde været Munk, men slog en Tyrk ihjel, som vilde vanære ham, og flygtede saa til Bjærgene; hans Døbenavn var *Athanasios*. – Med 500 Mand forsvarede han Broen ved Alamana, men da han var omgaaet af Mehmed Pascha, der ej fandt tilbørlig Modstand, flygtede hans Følge, paa 45 gamle Stalbrødre nær og Biskop Esaias fra Salina; de stod bi, til de faldt alle; men *Diakos*, som havde mistet den højre Arm, blev fangen af fire Tyrkalbanesere, som førte ham til Omer Beyoni og bad for hans Liv, skjønt én af dem var saaret af Pistolen, den éarmede *Diakos* trykte af. Selv sagde derimod *Diakos*: "Siden jeg ikke blev skudt paa Stedet, saa er her en Patron til mig selv, saa jeg kan rejse hen og takke mine kjække Stalbrødre; de lod aldrig mig i Stikken, men i Dag er jeg dog bleven dem utro." Omer vilde spare ham, men Mehmed vilde have ham spiddet 413og stegt, og *det* skete, tæt uden for Zeitun. Hans Opmuntring før Slaget [var]: "Græske Brødre! Efter et haardt Slaveri i 400

Aar har den barmhjærtige Gud besluttet at skjænke os den Frihed igjen, som vore Fædre frydede sig ved; men for at vi kan nyde den, maa vi forstaa at dø med Vaaben i Haand; da skal vore Efterkommere fryde sig ved Friheden, og vi skal have de to største Klenodier: Paradis og et udødeligt Minde, som de, der døde for Korset og Friheden.”)

(*Mahom-Ali*, født 1769 i Kavala i Makedonien, kom til Ægypten for at slaas med Franskmændene 1800; blev 1806 Statholder og stjal 1811 Livet af 4-500 Mameluk-Beyer. – *Markos Bozzaris*, Ørnen fra Suli, faldt 20de Avgust 1823 ved Karpenissi eller Neuropolis; han havde 550 Sulioter, som badede, redte og bekransede sig, som Spartanerne ved Thermopylæ, og da de hørte, hvad det gjaldt, – en Nattevandring midt ind i Mustai Paschas Lejr paa 8000 Mand – traadte 240 ud, at følge ham. – Sidst i Januar kom *Lord Byron* og døde 19de April. – *Missolongi* faldt 22de April 1826, men *Nitos Bozzaris* slog sig igjennem til *Karaiskakis*. – Athen faldt 7de Juni 1827. – Da kom [*Slaget ved Navarin*] 20de Oktober 1827. – *Kapodistrias* Præsident Januar 1828. – Kejser Alexander var død 1ste December 1825; den ny Tyrkekrig Marts 1828 til September 1829. – Fransk Hær paa Morea Avgust 1828. – *Kapodistrias*, født 1776, myrdet 9de Oktober 1831 af *Konstantin* og *Georg Mauromichalis*. – Ødelæggelsen af de græske Skibe ved Paros af *Miaulis* Juli 1831. – *P. Mauromichalis*, født 1765, smidt i Fængsel 1830, flygtede Januar 1831, slap ud 1832. – *Kong Otto*, født 1815, uden videre udnævnt af de store Magter 1832.)